

WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALECTEN

UNIVERSITEIT GENT

Vakgroep Nederlandse Taalkunde

Blandijnberg 2

9000 Gent

Vragenlijst 179

DECEMBER 2007

HANDEL EN GELDWEZEN 2

Dialect van :(stad, dorp, gehucht, wijk),

.....(gemeente).(prov.)

GESPROKEN DOOR :

Naam :

Geboorteplaats :

Geboortejaar :

Waar opgegroeid :

(vroeger) beroep :

In welke gemeente werd beroep uitgeoefend :

Dialect van moeder :

Dialect van vader :

Dialect van echtgeno(o)t(e) :

Ik ben naar school geweest tot jaar

Datum van invullen van vragenlijst :

Adres en telefoonnummer :

.....

.....

OPGETEKEND DOOR :

Naam :

Geboorteplaats :

Geboortejaar :

Dialect :

(vroeger) beroep :

Ik ben naar school geweest tot jaar.

Hoogste diploma :

Adres en telefoonnummer :

.....

.....

Beste medewerker/ster,

Deze vragenlijst moet dienen voor een dialectwoordenboek. Wilt u er dus zorg voor dragen dat u steeds woorden geeft die in uw dialect gebruikelijk waren of zijn. Tracht de dialectuitspraak zo goed mogelijk weer te geven. Maak u echter geen zorgen als dat soms moeilijk blijkt te zijn. Elke aanduiding, hoe onvolmaakt ook, is welkom.

Vul ook de eerste bladzijde (met naam, geboorteplaats enz.) zo nauwkeurig mogelijk in. Mogen we u vragen de vragenlijst in te vullen voor slechts één plaats en niet voor een hele streek? Na 'dialect van : ...' hoort de naam te staan van één bepaalde plaats van voor de gemeentefusies, niet de naam van een streek.

1. BETALEN – LENEN

1. Iets tegen zijn zin moeten betalen, bv. een boete of een onverwachte kost? Bv. (tegen iemand die geflitst is): “Je zal moeten ...”	
2. Kent u woorden of uitdrukkingen voor ‘veel moeten betalen’? Zo ja, gelieve ze hier te noteren.	
3. Betalen voor bewezen diensten, zijn schuld vereffenen? Bv. Mag ik met je meerijden naar de stad? Ik zal je goed ...	
4. De betaling voor een geleverde dienst regelen? Bv. Marie is gisteren voor mij naar de markt geweest. We zullen (dat) straks...	
5. Schuldig zijn, moeten betalen? Bv. (tegen iemand die voor jou naar de winkel is geweest): Hoeveel...? / Wat...?	
6. Bekostigen; de kosten dragen? Bv. Hij heeft twee jobs om de studies van zijn kinderen te kunnen ...	
7. Voor iemand betalen in afwachting van terugbetaling? Bv. (tegen iemand die geen geld bij zich heeft): “Ik zal het wel ...”	
8. Een bewijs van betaling; kwijting?	
9. De jaarlijkse dag waarop de pacht betaald wordt? Deze dag viel vaak samen met een kerkelijke hoogdag.	

10. Voor een tijd geld of goed aan iemand in gebruik geven? Bv. in de zin: Ik ben gehecht aan mijn boeken; ik zal ze niet gauw aan iemand anders ...	
11. Voor een tijd geld of goed van iemand anders gebruiken? Bv. in de zin: 'k Heb mijn portemonnee vergeten, kan ik van jou vijf euro ...	
12. Kent u nog andere woorden of uitdrukkingen i.v.m. betalen of lenen? Zo ja, gelieve de benaming te geven en een omschrijving.	

2. KOSTEN – WAARD ZIJN

13. Niet veel waard zijn? Bv. Van die man koop ik niets; de brol die hij verkoopt, is ... (waard)	
14. Van grote waarde? Bv. in de zin: Pas op met die vaas, ze is ...	
15. Veel kostend, een hoge prijs hebbend? Bv. in de zin: Kaviaar is een ... product.	
16. Weinig kostend, een lage prijs hebbend?	
17. Hoe zegt u in het dialect 'goedkoper'? Bv. in de zin: Aardappelen zijn ... dan meloenen.	
18. Hoe zegt u in het dialect 'goedkoopst'?	
19. Aannemelijk, schappelijk, redelijk, gezegd van de prijs van iets? Bv. in de zin: Hij heeft dat huis voor een ... prijs kunnen kopen.	

3. OPBRENGST – VERLIES

20. Rente, periodieke geldelijke opbrengst van spaargeld of belegd kapitaal? Bv. in de zin: Bij die bank krijg je (een) mooie ... (percent, interest, kroos, kroezen)	
21. De geldelijke winst die de verkoop of de verhuur van een goed oplevert? Bv. in de zin: Ze verhuurt kamers aan studenten en met de ... daarvan bekostigt ze de studies van haar eigen kinderen.	
22. Kent u nog een oud woord dat vroeger door boeren werd gebruikt voor de opbrengst van een akkervrucht? Bv. in de zin: De tarwe staat weelderig en dik; ze zal een schone ... geven.	
23. Oneerlijk behaalde winst?	
24. Voordeel dat bij toeval verkregen wordt? Bv. in de zin: In die winkel kan je dikwijls (een) ... doen/vinden.	
25. Kent u een uitdrukking voor: 'een (erg) voordelige slag slaan bij het kopen van iets'? Zo ja, gelieve die hier te noteren.	
26. Verlies, nadeel lijden bij het verhandelen van iets; niet de verhoopte winst binnenhalen maar er nog geld bij inschieten.? Bv. De groenteboer zegt: 'Ik had mijn tomaten in het groot en aan een interessante prijs gekocht, maar door het warme weer zijn er zoveel bedorven; ik zal er nog flink ...	

27. Een zware geldelijke tegenvaller? Bv. in de zin: Het ontslag van de vader was een ... voor dat gezin.	
28. Een uitdrukking waarmee men aangeeft dat er een hypotheek op een huis staat? <i>(er zit een vogel op het dak, er zit een uil op het dak, ...)</i>	
29. Instelling waar men opgespaard geld tegen rentevergoeding in bewaring kan geven?	
30. Kent u nog andere woorden of uitdrukkingen i.v.m. opbrengst of verlies? Zo ja, gelieve de benaming te geven en een omschrijving.	

4. GELD

31. Al dan niet uit leder vervaardigd beurstasje, tasje voor geld (meestal kleingeld)?	
32. Kleine, platte, meestal leren, dubbele tas met vakjes, waarin men zijn bankbiljetten, identiteitsbewijs, enz. bij zich draagt?	
33. Een spottende benaming voor geld? Bv. in de zin: Hij heeft veel ...	
34. Geld dat (vroeger veelal op zondag) aan kinderen of petekinderen wordt gegeven?	
35. Geld dat men moet betalen om ergens toegang toe te verkrijgen, b.v. een theater, een concert...?	
36. Geld in de vorm van munten? Bv. in de zin: Mijn zak zit vol...	

37. Een bankbiljet? Bv. in de zin: Geen muntgeld a.u.b., ik heb liever een ...	
38. Algemene naam voor de koperen muntstukken van weinig waarde?	

*Opmerking: onderstaande vragen zijn enkel bedoeld voor de Belgische informanten. Ze gaan over **oude benamingen voor Belgisch geld**.*

39. Muntstuk van 1 centiem?	
40. Muntstuk van 2 centiem?	
41. Muntstuk van 5 centiem?	
42. Muntstuk van 10 centiem?	
43. Muntstuk van 25 centiem?	
44. Muntstuk van 50 centiem?	
45. Muntstuk met de waarde van 1 Belgische frank?	
46. Muntstuk van 2 Belgische frank?	
47. Muntstuk van 5 Belgische frank?	
48. Metalen muntstuk van 20 Belgische frank?	
49. Gouden muntstuk van 20 Belgische frank? Het gaat hier om een oud muntstuk uit het eind van de 19 ^{de} eeuw.	

50. Zijn er nog andere munten (bv. speciale uitgaven van de hierboven bevraagde munten) waarvoor u een dialectbenaming gebruikte? Zo ja, gelieve de naam en de waarde van het muntstuk te geven. Indien u weet waarom men het muntstuk zo noemde, gelieve dit ook te vermelden.	
51. Een biljet van 20 Belgische frank?	
52. (Een spottende benaming voor) een biljet van 50 Belgische frank?	
53. (Een spottende benaming voor) een biljet van 100 Belgische frank?	
54. (Een spottende benaming voor) een biljet van 500 Belgische frank?	
55. (Een spottende benaming voor) een biljet van 1000 Belgische frank?	
56. Zijn er nog andere biljetten (bv. speciale uitgaven van de hierboven bevraagde biljetten) waarvoor u een dialectbenaming gebruikte? Zo ja, gelieve de naam en de waarde van het biljet te geven. Indien u weet waarom men het biljet zo noemde, gelieve dit ook te vermelden.	

Opmerking: onderstaande vragen zijn enkel bedoeld voor de Zeeuws-Vlaamse informanten:

57. Zijn er munten waarvoor u een dialectbenaming gebruikt(e)? Zo ja, gelieve de naam en de waarde van het muntstuk te geven. Indien u weet waarom men het muntstuk zo noemde, gelieve dit ook te vermelden.	
--	--

58. Zijn er biljetten waarvoor u een dialectbenaming gebruikt(e)? Zo ja, gelieve de naam en de waarde van het biljet te geven. Indien u weet waarom men het biljet zo noemde, gelieve dit ook te vermelden.	
59. Kent u nog andere woorden of uitdrukkingen i.v.m. geld? Zo ja, gelieve de benaming te geven en een omschrijving.	

5. EIGENDOM

60. Bezit; zaak die iemand het zijne mag noemen, gezegd van onroerend goed?	
61. Kunt u de uitdrukking ‘zijn hele hebben en houden’ vertalen in het dialect? Bv. in de zin: Toen hij voor de zoveelste keer stomdronken thuiskwam, heeft zijn vrouw hem met al/heel zijn ... op straat gezet.	
62. Geld dat men moet betalen voor de huur van een woning?	
63. Een eigenaar van grond die zijn grond verpacht? Bv. in de zin: Ik moet de pacht gaan betalen aan de ...	
64. Kent u nog andere woorden of uitdrukkingen i.v.m. eigendom? Zo ja, gelieve de benaming te geven en een omschrijving.	

6. ERFENIS – OVERNAME

65. Erven in het algemeen? Bv. in de zin: Zijn suikertante ligt op sterven, hij zal binnenkort ...	
66. Erven, wanneer er vermeld wordt wat men erft? Bv. in de zin: Dat gouden horloge heb ik van mijn grootvader kunnen ...	
67. Hoe zegt je 'erven, overerven' in figuurlijke zin? Bv. in de zin: Ik hoop dat hij het goede karakter van zijn moeder zal ...	
68. Nalatenschap; alles wat een overledene nalaat?	
69. Het deel van een nalatenschap dat door één erfgenaam wordt geërfd?	
70. Een persoon die erft van een overleden familielid?	
71. Hoe zegt u dit in het meervoud: de personen die erven van een overleden familielid? Bv. in de zin: Die suikernonkel heeft verschillende ...	
72. Een kinderloze tante van wie men verwacht te erven?	
73. Een kinderloze nonkel van wie men verwacht te erven?	
74. Met elkaar tot een overeenstemming komen bij een erfenis? Bv. in de zin: Hoe meer erfgenamen, hoe moeilijker dat de erfgenamen ...	

75. Zakelijk recht om het goed van iemand anders te gebruiken en de vruchten ervan te genieten, op voorwaarde dat men ervoor zorgt dat het goed in stand blijft?	
76. Bij het overnemen van een boerderij moet ook betaald worden voor de meststof die de boer al in de grond gestoken heeft en die nog zal renderen. Hoe noemt u de som geld die daarvoor betaald wordt?	
77. Periodieke uitkering die iemand geniet gedurende het leven van hemzelf of van een ander; rente op iemands levensduur?	
78. Kent u nog andere woorden of uitdrukkingen i.v.m. erven of overname? Zo ja, gelieve de benaming te geven en een omschrijving.	

7. SCHENKEN - ONTVANGEN

79. Iets als geschenk aan iemand geven? Bv. in de zin: Je moet er niet voor betalen, ik zal het u ...	
80. Wat men iemand schenkt uit vriendschap, genegenheid, hoogachting, enzovoort? Bv. in de zin: Voor je verjaardag krijg je van mij een schoon/schone ...	
81. Gift in geld aan bedienend personeel, bv. aan de ober in een café of restaurant?	
82. Publiekelijk, rondgaand, staand of zittend om aalmoezen vragen? Bv. in de zin: 's Zondags zit er altijd een arme man te ... aan de kerk.	
83. Een man die publiekelijk om aalmoezen vraagt?	

84. Een vrouw die publiekelijk om aalmoezen vraagt?	
85. Niet hebben wat men graag zou willen of nodig heeft? Bv. in de zin: Zij werken hard opdat hun kinderen niets zouden...	
86. Toestand waarin men arm is? Bv. in de zin: Dat gezin heeft vele jaren in ... geleefd.	
87. Blijk gevend van armoede? Bv. Die kinderen zien er altijd ... uit.	
88. Listig of met bedrog iets van iemand weten te krijgen? Bv. in de zin: Mensen die met gevelei andermans geld ..., maken uiteindelijk niet veel vrienden.	

8. GELD UITGEVEN – SPAREN - RIJKDOM

89. Geld uitgeven in het algemeen, vooral gezegd van aankopen? (We zoeken woorden die niet noodzakelijk negatief zijn.) Bv. in de zin: We gaan morgen winkelen; we zullen weer veel geld ...	
90. Geld besteden aan eten, drinken en vertier? (We zoeken woorden die niet noodzakelijk negatief zijn). Bv. in de zin: De cafébazen en restauranthouders aan de kust zijn tevreden als de toeristen veel (geld) ...	
91. Teveel geld uitgeven aan eten en drinken? (We zoeken woorden die negatief klinken.) Bv. in de zin: Die mensen ... al hun geld met op café gaan.	

92. Een dialectische uitdrukking voor: ‘Zijn geld langs deuren en ramen naar buiten gooien?’ Bv. in de zin: Mensen die al hun geld ..., kunnen op de duur hun rekeningen niet meer betalen.	
93. Een overdreven drang tot kopen hebben, geen geld kunnen houden of opzijzetten, maar alles wat men heeft meteen willen uitgeven? Bv. in de zin: Mijn buurvrouw loopt hele dagen de winkels af, elke frank die ze heeft, wil ze meteen uitgeven, ze (is/heeft) ...	
94. Zo goed als al zijn geld bewaren omdat men te gierig is om een cent uit te geven? Bv. in de zin: Mensen die al hun geld ... genieten niet van het leven.	
95. Welke uitdrukkingen gebruikt u in uw dialect voor ‘veel geld en bezittingen hebben, heel rijk zijn’? Bv. in de zin: Die mensen kunnen alles kopen wat ze willen, ze ...	
96. Leven van de inkomsten van zijn geld en zijn eigendommen? <u>Opm:</u> Als u een uitdrukking gebruikt met ‘leven’, let dan op het juiste voorzetsel in het dialect: zegt u ‘<i>op, van, met</i> zijn ... leven’? Bv. in de zin: Hij had vroeger een bloeiende zaak en kan nu voor de rest van zijn leven ...	
97. Iemand die niet (meer) werkt, maar leeft van de opbrengst van zijn geld en goed?	
98. Hoe zegt u dat iemand al genoeg geld verdiend heeft om voor de rest van zijn leven rond te komen? Bv. in de zin: Die voetballer heeft 20 jaar op topniveau gespeeld. Hij zal wel voor de rest van zijn leven...	

99. De zucht om winst of voordeel te behalen; winstbejag?

Bv. in de zin: Je zou zeggen dat ze die mensen helpt uit edelmoedigheid, maar 't is alleen uit...

100. Kent u nog andere uitdrukkingen i.v.m. geld uitgeven, sparen of rijkdom? Zo ja, gelieve de benaming te geven en een omschrijving.